

محراب

اخلاق ، اجتماعي ، فلسفي ، تاريخي ، ادبي مجموعہ در
شبهديك آبدہ پر نشر اولنور

مترجمات

- متفكر لر آراسنده پریشانلق . . . . . محمد امين
- اون برنجي عصر هجریده تورک منابع عرفانی و اندرون . . . . . مفتي اوغلي احمد حکمت
- مصر ماصالی و امير علامه الدينک عشق رؤیاسی . . . . . قدیر حسین
- آناطولوده معدنی صولر . . . . . م . شرف
- تاریخ حکمت ، ده صوفیون . . . . . طاهر عربی
- سیاونه قاضی اوغلی و شیخ بدرالدین . . . . . شرف الدین
- مستصفوه سوزلریمی ، تصوفک ظفرلریمی . . . . . از میرلی اسماعیل مفتی

شہزادہ ہاشمی : اوقاف اسلامیہ مطبعہ می

۱۳۴۰ - ۱۹۲۴

اسکی شهر - آنقره خطی اوزرنده یالکیز بومتجرد محل اهاالیسنجه معلوم بی قارنات سودیک بر معدن صو منبی طانیورم . بوندن ماعدا دیگر بر محل ده، دها یاقین ده، بری صیجاق ، دیگر صو ووق بر منبع طانیورم . بو صو کنجیسی قاربونات سودیک و بر آز کو کورتلی دره . بر آز (لیتین) نی حاوی اولسی محتلدیر . طعمی لطیف و هاضم در . ایشله تیلورسه فائده تأمین ایدر . « برده صورغون ناحیه سنده (آطه بازاری) بر معدن صوی منبی وارد دره .

صنعتی قلعہ قاپلیجی لری - طربزوندن ارضروم اوزون یولیه بایزید ، ایرانه کیده نلر یوروجی بر سیاحتدن سوکرا حسن قلعیه کلدکلرنده بر نعمت غیر مترقبه اوله رق بورانک کوزن ، صیجاق قاپلیجی لری بولور لر . بوراده یاپیلان بر قاچ ساعت استراحت بوتون یورغونلقلری بالطبع اونو تدیرر . حسن قلعہ ایلنجی لری نیک اوزرینه ایلخانیلر طرفندن یاپیلدیغی ظن اولونان قاپلیجی بنالری صو ک حسن قلعہ حرکت ارضنک شدتندن چاتلامش و یا ییقلمش دره . ارضرومه یاقین ایلنجی ناحیه سنده بو قیل صیجاق صولر موجود دره .

مملکتیزک دها باشقه مختلف بر چوق یرلرنده (مثلا حوضه بولو ، آیدین ، اسکی شهر ، حیانه ، آماسیه ...) صو ووق ، ایلنجی ، قاپلیجی کبی صیجاق معدن صولری وارسه ده ؛ ده کیل بونلر ، حتی اک مشهور و ثروت جلب ایدم جکلری بیله ایشله دله مکده دره مملکتیزده اک چوق صرف ایدیلان معدن صولرینک جنس لریله تجارتنه دائر شایان دقت مکمل معلومات واحصائیه مالک ايسه کده بو قدرله اکتفا ایدیورم .

ص . م . شرف

۲۲ تشرین ثانی ۳۴۰۰

« تاریخ حکمت » ده صوفیون

« مابعد و صو ک »

اسلامیتک حقیقی کالی بولان دیرمق کبی اعتقادی ، احکامی امرلرینک قصداً مؤلانه تلقیلری [*] بعضاً قبا بر مشبهه و صنم پرستلکره ، بعضاً ده هیچ بر وجودی اولمایان خیالتلره [*] نصیرالدین طوسی ، حکومت ملاحظه طرفندن حبس ایدلمشدی . اولوم تهیدلریله اخاقه ایدیلان حکیم مشارالیه ، مذاهب باطنیه اوزرینه آیات السیه نیک مؤولانه بر تفسیرینک یازلمسنه اجبار ایدلمش و آنجق بو صورتله خنجر لقمندن قورتولمشدر . فقط معروف برعاله اسناد ایدیلان بو تفسیر اوزرینه معاصرلی طرفندن مشارالیه ، سوء عقیده و مذهب باطنیدن اولقلقه اتهام ایدلمشدر . ایرانه کتبخانه لرنده بو تفسیرک متفرق نسخهلرینی کوردیکنی شهبندر زاده حامی بک مرحوم دن ایشیتمشدم

میدان ویرمشردر . صوفیه ایله طریقتلری آیرمق لازمدر . تصوف دینک حکمتی، شرعک لی و فلسفه سیدر . طریقت ایسه اوکا موصل بر سیر وسلو کدن ، ادا بدن عبارتدر . بوتون صوفیون سلو کده منهج قبول ایتمشلردر . بری حقدن خلقه ، دیکری خلقدن حقه در . بوتون اعظام شاذلیه و نقشیه روحدن باشلارلر . مرید ، ذوق ، عشق کبی مواجید روحیه ایله تصفیه کوره رک مقامات و دو اثری سیر ایدر . قادریه ، رفاعیه ، عشاقیه کبی طرق علیه مریدی ، زهدی ، ریاضی دوره لر ایله اوزون زمانلرده ایریشدیررلر ، بو معرفت نفسدن معرفت اللهه دوضرو بر سیردر . تحری حقیقت باینده عقلی و حکمی قانونلر ، مناهیج معرفتی ایکی یه آیرمشردر . بونک برینه اصول علمی دیکرینه اصول اشراقی دنیلیور . ظاهر علماء ، کلامیون و فلاسفه الهیون ، علمی اصولی ؛ متصوفلر ، طریقتلر اربابی ، و ختیفلر اشراقی اصولی قبول ایتمشلردر . بو ایکی سیستمدن برنجیلری مافوق الطبیعیات ، نظریاتی منهج وضع ایدنلردر که بوکا غرب فلسفه سی « آپریوری » نامی ویریور ایکنجی سیستم ایسه حدسی تجارب روحیه و انفسیه بی مبدأ اتخاذا ایدیور که بوکاده « آپوسته زیوری » دیبور بناء علیه بوتون اعتقادی منظومه لرده و مذهب لرده اولدیغی کبی قانون تکامل ، صوفیون ایچونده برهانی و ایقانی بر تکامل دوره سی آچمشدر . ایلمک متصوفلر ، بو ازلی حقیقتلری امام علی واسطه سیله جناب نیدن احدو تلقی ایتدکلرندن بالعموم طرق صوفیون بررجه تله منبع فیوضاته واصلدرلر .

مع مافیله بو کون بلکه بر طاقنک منتسبلری قالماش طریقتلر و جناب پیغمیره بشقه واسطه لر ایله منتهی اولان خرقه اصحابی ده ا واردر که « طریقت حزاریه » کبی حضرت عمر فاروقک خرقه سنی حامل اولان بو طریقت منتسبلری بو کون همان یوق کیدر . ابو بکر الصدیق ، سلمان فارسی ، انس ابن مالک ، اویس القرانی یه منسوب مسالک صوفیه واردر .

طریقتلرک احوال اجتماعیله اوزرتنده او قدر قوتلی تأثیری کورولمشدر که ، اسلام طالمنده تعضو ایدن سیاسی ، اجتماعی غروبلرک بر چوق افراد و عناصرنده اصول و فرعیاتنده تصوفی شمه لر دائما محسوسدر . طریقتلرک امرلری و الهاملریله تنکون ایدن حادثه لر ، اسرارلی مهم فکرلر فردلرک یشایش طورلرینی ، جمعیتک استناد ایتدیگی نوّه تکاملی ، خصوصی کیوف ایله اظهار ایدرک درجه ده عظیم و مؤثر سبیلر ابداع ایتمشدر . هنده

ایرانده، تورکیاده ظهور ایدن طریقتر، محیطی واجتماعی، صرقی و تاریخی حادثه لر التصاقیه مختلف صفحه لر عرض ایدر لر. بونلرده بوت یرستک دورینک اعتقادی قورقورلی عنعنوی اعتیادلر، اسرارلی ایهاملرله طاینمش بر چوق اختلافلی یولار کوریلور. بونک ایچوندرکه نصوصی، ظاهری شرایعی مدافعه ایدن عالمر ایله طریقتچیلرک آره سنده تاریخی نزاعلر و علمی خلافلرک شدتلی دوام ایتشدور. اشتراک، حلول، تناسخ، تسجدکی و همی وطبیعی شکلرده قدسیلشمش آیینلر، روحانی واقعلرک اوکنده معناسز و خیالی تفسیرلرله وجدانی قویو بر ضلالتنه دوشورمک کی خرافه پرور لکلر کورولمشدر. منطق و حکمتک محکوم ایتدیکی سقامتلر او قدر ایلرله مش که حقیقی و صاف بر طریقک « تسلیمیت کی » اصلی ارکانی صیره سنه کچمشدر. عقلی و فنی اصوللرک قیمت و یرمدیکی بوقسم فکرلر، اساطیری نقللرله سوسلنهرک اک سالم نتایج عقلیه یه معارضه ایده جک قدر قوت آلمشدر. بناء علیه بونلری بسله بن محیطلر، بونلره سالک اولان زمره لر، یا ساکن، منزوی بر نالوئیتده یا خود عصبی بحرانی، هیجانلی آنلرده یا شامشدر. مولودات اجتماعیده فوضائی فردلر، هند، ایران، تورکستان ایچرولرنده کوریلان مجذوبلر، ده لیلر وابدالار کی سمیه وی زمره لرک تکوننه هب بوقناعتلر باعث اولمشدر.

فقط اکثر محللارده ده طریقتر، متکامل بر مدنیت و جمعیتک تأسس و تشکله خادم و بونک عواملی احضاره واسطه اولمشدر. آفریقاده بو، خصوصی و شدید براهیت عرض ایدر. او قیزغین چوللرک ایچنده دینی، اجتماعی، سیاسی و وظیفه لری طریقتر و اونلرک مرجعی اولان زاویه لر کورمشدر. طریقتر بر نوع معنوی رابطه لرله فردلری عین غایه و عین فکره سوق ایدر لر. حیاتک هر درلو تجلیاتنده معین بر ذهنیتله مجهز اولان بوتون جمعیت اقرادی هیچ شبهه سز آهنگ، وحدت و تمدنک فیضلی کمانی ده قدرتلی تظاهر ایتله اک صمیمی حسله و روحک تجلیات عالیه سیله برابر یا شاتیر لر.

صوفیونک ادبیاته نفوذلری - تصوفک، اسلامی قوملرک شعر و ادبیاتنده یابدینی مهم تاثیر لر آروجه شایان تدقیقدر. وجدانک اشواقی، روحک تهیجلیری فضای عرفاننده شمس لر، منظومه لر کره لر یوکسه لن بوالله یی جذبه لر، هیچ شبهه سز بر لسان مؤدایه محتاجدی. بشرک حسبی و روحانی حیاتنک کیزلی قیوریملرینی صمیم فوادندن جوشان درونی دویغولریله ترنم ایده جک بر آهنگه، مسلسل، بر افاده یه ضرورت واردی. ایشته بو باطندن قباران

حسار، تصوفك رمزلی، سری فکر لرینه معکس اولارق شعر و ادبیات حالنده تجلی ایتدی. فلسفه نك، عشقك، الهامك یو كسك مفهومی صوفیلری شاعر، قلبلر فیاض برحاله قویدی بوسنوحاندرکه باشدن باشه ادبیات صوفیانه بی تکمیل ایتدیردی. ابن فارض [۵۷۶-۶۳۲] بویوك، عشقك بلیغ وسیال نغمه سازلی، ابی الخیر کبی خراسانك رقیق صوفیلری ظهور ایتدی. بونلر علوی انقاسك درینلر ککرندن دو کولوب کلان رنگین، جاذب رباعیلر یله شعر صوفیانه نك تمنی قوردیلر. آلتنجی عصرده محمود شبشتری، حکیم سنائی، فریدالدین عطار، مولانا کبی تصوفك ولید دوری آچیلمشدر. مشرب صوفیانه نك حساس و اینجه تجلیلرینی؛ روحلرینك الهی نغمه لر یله ایگله تن بو مرشد کامللر، آرتق شعرک، ادبیاتك حدس عرفانیله فضای ولایتده یوزهن برکونشی اولدیلر. صوفیانه بر سیستم ایله غیبی مکاشفه لردن وارد منظومه لرك، غزللرك، رباعیلرك داهیانه سحرلری قارشوسنده غیر متحسس بر روح، بزقلب تصور ایدیله مز.

عشقك، وجدك، ذوقك سریدیکی الهاملر ایله اشراق ایدن بو ترانه لر، حقیقت محمدیه نك اسرار و حییه ولیلرك روحلرنده تلح ایدن عالی نشئه لرینی، شمشعه دار نورلرینی خلق ایتمشدر. فقط معالاسف رمزی، تشبیهی، مجاز و استعاروی اسلوب طرزلری، معانی عالیه نك افهام سیاقنده توللانیلان بو سرود وجدانیه نك سوء استعمال ایدلر یکنی کوریورز. اک آشکار ورندی فکر لره بیله بر رنگ صوفیانه ویریله جک قدر افراط پرورلک لره دوشولمشدر.

خیام، حافظ کبی زهدك، صومعه شریعتك خلاف کیر شاعرلری، عین وادیده محاکمه

ایدلمش :

شکفته شد کل حمرا و کشت بلبل مست

صلای سرخوش ای صوفیان باده پرست

حافظ

می توش که عمر جاودانی این است

خود خا صیت دور جوانی این است

هنکام کل ومل است و یاران سرمست

خوش باش دمی که زندگانی این است

خیام

کبی اک رند، خماری شعر لره ده اصطلاحات صوفیانه اوزرینه تفسیرلر تاویللر

پازلمشدر . بشننجی آلتنجی عصرلرده ادبیات ، عرب ، عجم ، تورک دیارنده تصوفک
 رمزی ، حسن مطلقک اشراقی جذبہسیله غرامیاتدن کیتدکجه اوزاقلاشیوردی . بالخاصه
 ایرانده خیام ودیکر بر ایکی شاعر استئنا ایدلدیکی تقدیرده ادبیات اسبانی تصوفدن عبارتدی .
 ابن فارضک ، عبدالقادر جیلانینک قصیده لری رابعه عدویه نیک منشور مناجاتلری ، تورکستان
 صوفیلرینک حکمیاتی هله خواجه احمدیسوینک موجز بیانلری اسلام عالمی دولدیرمشدی .
 شرق اولکه لرنده دویولان بو آلهی تهلیلار ، روحی خطابلر ، وجدانی صیحه لر وجود
 مطلقک جذبہسنه طوتیلان قلبلرک ایکتیلری فلسفه حیاتی ، کائناتک ظهور حکمتی ،
 معالیا ایله اشتغال ایدن انسانلره اندیشه حقیقتله چیرپینان وجدانلره شرح وایضاح
 ایدیوردی .

بشرك ریائی ، منفور کورینشلرینه اک کور سسلریله اعتراض ایدن بو کاملر ، حیاتی
 پک ساده ، الایشی ، دیدبه ، احتشام کی اماروی میللری شدتله ردایدیوردی . درکاهلرده
 مشترک بر عمر سوریلوردی . وارلق عالمدن تمامیه صویونمق ، فانی ذوقلرک روحلردن
 طرد ایدلمسی ، تسلیمیت وارداتک اساس شرطندن ایدی . بونک ایچون عالم دنیلان شو
 منظومه اشیا واذهانک بوتون صورتلری ، اضافی مشکلاتنی ایماندن خذف ایدلک اونلرک
 برر سراب و خیالدن عبارت اولدیغنه ایقان لازمدر . بر قلبده امل وارسه او یوللرده
 سرسری قالیر . سالکک هرشی ظهوراته ، جلوه حقه باغلیدر . انسانده حقیقت دنیلان
 سر مهمک حقه وصلت ومکاشفه ایله اجتهاد ونفسانی حسلرک ، مادی تمایللرک بلیرمسنه
 امکان بر اقلماز . اهل طریقک افعال وحرکاتنده فقر نخبه در . ثروت واقتداره دنیوی
 ارزولره ابتلا قلبک اک خسیس مرضلرندندر . شیخ و درویش حیاتک قناعتکار برر
 یولجیسیدر . کبر ، اخلاقک بویوک بر سیئه سی ، روحک الیم بر آفتیدر . چونکه بوتون
 طریقتلر محویتی تعلیم ایدرلر . جمله سی اخواندر . طرق علیه نیک هپسنده ملکیت شخصیه
 پک مقبول دکلددر . بو مشاغل مشترک سعیلرله اداره اولنور . اهل طریقک بختیلرنده
 بو اشتراکی فکرلر فلووه اوغرادلمش فردک یالکز مالی ملکی دکل حتی روحی بیله
 حق تملکدن محروم ایدیلرک بو نوع حلولیه وتناسخ عقیده لری پیدا اولمشدر . غزالیدن
 صکره تصوفک علمی بر شکلده انکشافنه اک زیاده شهاب الدین مهروردی ، نجم الدین کبرا
 ابوظالب مکی ، محی الدین عربی کی مستئنا سیالر طرفندن چالشمش اولدیغنی کوربیورز .

التنجی عصر هجری ، تصوفی فلسفه دینیہ تک دورہ کالیدر . بو عصرده شہاب الدین مقتول
تالوینجات ، الواح اعمادیہ ، ہیا کل النور ، حکمۃ الاشراف وبالخاصہ مطارحات ، عنوانی اثر لربنی
یازمش اولدینی کبی محی الدین عربی « فتوحات مکیہ ، فصوص الحکم » کبی مؤبد اثر لربنی
تالیف ایتمشدر . دردنجی عصرده ابوطالب مکی ایسہ قوت القلوبی تدوین ایتمشدر کہ مولانا
جامی اسرار طریقہ دائر اونک کبی بر اثر یازلما مشدر دیور . شہاب الدین مقتول تصوفہ
تمامیلہ اشراقی برسیا ویرمشدر . اخیراً عمومی بر جریان آلان مسالک صوفیہ تک ایشدیردیکی
ذوات عالیہ یه دائر عبدالوہاب شعرانی ، شیخ الہرات خواجہ عبداللہ الانصاری ، مولانا
جامی ، دہا دیگر اعظام طرفلرندن طبقات صوفیہ یه دائر خلدات وجودہ کتیرلما مشدر . بالخاصہ
یزدہ یونس امرہ ، حاجی بکتاش ولی ، عاشق پاشا ، شیخ الہی سیاوی ، امیر بخاری ،
روح البیان صاحبی اسماعیل حتی ، بدرالدین سیاوی ، نیازی مصری کبی متصوفینک صوک
سیالری حرث ، علم تفکر و حیات ذهنیمزده پک مہم تاثیر لر بر ایشلردر .

مغولمدر کہ اسلام دینی بشرک واصل اولسی محتمل اولان اک صوک تکامل حدی
تفادہ وتنصیص ایتمشدر . کرک روحیات تجربہ لری و کرک عقلی تبعلر ایله اختیار بہ تک فلسفی
منہج لری معنا و مادہ دہ مکمون اک مہم و سرانی حقیقت لری یوکسک قانونیہ اسلام سیدہ
احتواسنہ المش انسانیتک مشترک عرفانی ، حیاتک و اوکا اضافہ ایدی لان منشورات نشأتک
حل و ادراکنی شرح و ایضاح ایتمشدر . اعظم نامتناہیدن اصغر نامتناہی یه قدر موجود
یان و تعبیر ایدی لان ہر شئی تک تفسیری ، حکمتی خلقتی ، صورتی ذکانک قارشوسندہ ہیا کل
مجهولہ حالندہ بیغیلان بوتون سرائر ، اسلامیتک قدرت و کالیہ انحلال ایدر . عقلی و تجربہ وی
حکملر اونک نور لری ارہ سندہ جوزولور ، توضیح ایدر . وجدان بشر درین و تزیہ بر ایقانہ
مظہر اولور . اسلامک حکمتی ، فلسفہ سی ، عالی نصوصی بو حقیقت لری مدنیت عالمک
شو بکر منجی عصر دنیلان ضلالت و فوجوز دورینک علماسنہ حکماسنہ دریالر کو . چالقامان
ایمانسز استنادسز انسانلرک قرانلق وجدانلرینہ ہایقیریور .

۱۱ تشرین اول ۳۴۰ ہجری زاده

طاہر صریحی

ہامسہ : تاریخک تثبیت ابتدکی وقایع مہمہ دن اولق اوزرہ عثمانی حکومتک تشکی آئندہ تصوفی ،
ترہدی تاقینلرک بوتون اوزمانلردہ حائز قدرت اولدینی کورینیورز . اطنہ لی زاہد مشہر شیخ « ادہ بالی »
تمامندہ کی ذات اوزمانلردہ اسکیشہر جوارندہ ایت بوزونی کویندہ اوطوریوردی بالآخرہ عثمان

غازينك قاين پدري اولان مشار اليه مخلص پاشا، عاشق پاشا شيخ علوان، شيخ حسني كبي مقبارق متصوفلر عثماني حكومتك تاسيس زمانلرنده وزير ومستشار اولشلردر. اورخان غازينك جلوسني متعاقب يكي برشكل آلان بوكنج حكومتك علاءالدين پاشاكي عقل وحكمت ايله مشهور بر وزير، كنجلك تربيه سني شيخ اده بالي نرندنه اكال ايدرك زمانتي ديني، تصوفي اثرلك تبعلريله كچيرمشدي. مشاراليه دولتك عسكري، ملكي، مدني تشكيلاتني، يكي حكومت بنيه سنك عناصرني بوقوتلي منبعدن المشدردر. روايته كوره اورخان غازي يكي چري بي تشكيل ايلدكن صوكره بونلردن برقاچني بر آرايه آلوب اوزمانلرده «اماسيه طرفلرنده زهد وتقوا ايله مشهور «حاجي بكتاشي ولي» نك «صولوجه اويوكي» هله كي اقامتگاهنه كيدرك بوتون عسكر حقتده خيردعالرني التماس ايله مش شيخ حضرتلريده انك بريني بونلرك باشنه قويه رق، بونلرك اسمي يكي چري اولسون. جناب حق بوزلرني اق، بازولرني قوتلي، قلنجلرني كسكين. اوقلري مهلك، كنديلرني دائما غالب بويورسون. ديه دعا ايتشدردر. يكي چريلر هميز مشاراليه حامی عد ايتشلر وبوسيله «بكتاشيان» نامني الدقري كبي افالرينه دخي اغاي بكتاشيان ديمشردر. تاريخك نقل ايتديكي وقايعدن بريده قونيه ده سلجوقيلرك انقراضندن صكره حكومت قوران «قره مان اوغلاري» ده شيخلكدن توره مشدر. ارمني دن دوغمه «لوزصوفي» نامنده برشيخك اوغلي اولان قره مانك پدري آماسيه ده كي «بابا الياس» ك مرديدردر. بابا الياسك قتلندن صكره قونيه به كلرك اوراده مريدلرني چوغالتمش وحتي سلجوقيلردن «علاءالدين تاي» نور صوفينك اك ايلرو كلان مريدلري ميانه كيرمشدر. بومعنوي علاقه نك تاسيس ايتديكي رابطه نهايت شيخك اوغلي قره مان سلطان داماد ياقمقلغه وسيله اولمشدر. بوضورتله اوغلك استقبالي تاامين ايدن نور صوفي «سلفك» جوارينه چكيله رك روم ايمپراطورلري انده بولنان اسكده بي - محافظني حيله ايله مغلوب ايدرك - وقلعه بي ضبط ايتشدري بونك اوزرينه سلطان علاءالدين بورانك محافظلغني شيخ اوغلي قره مانه توديع ايله مش بر آرز صكره دخي ارمنيا كي اله ايدرك لارنده بي حكومت مقرري اتخاذ و حكومته قرمان حكومتي ديدير ايتشدردر دولت سلجوقيه نك انقراض، كيزلیدن كيزلي به قول آتان برچوق حزبلرك برر عنوان وماهيتله ميدانه آتيلماسني انتاج ايتمش وبوضورتله برطاقم متفرق حكومتلر تشكل ايتشدري. اخيلرده بوقسندن درويش طائفه سيدر. نكيم بونلر انقاره وسواس طرفلرنده بعض كوچوك حكومتلر تاسيس ايتشلر.

شيخ بدرالدين سياوي ده عثمالي تاريخنده بالخاصه چلي سلطان محمدك دور سلطنتنده شايد دقت حادثه لر ابداع ايدن مشهور متصوفلردن در. بدرالدين اون بش يكرمي بيك خلقك مقتداسي اوله رق اك مهم اجتماعي، ديني جريانلره واسطه اولمش شخصيتلردن در. زمانمزده قومونيستك دنيلن مسلك اجتماعي بي نشر ايدرك دده سلطان، طورلاق كال كبي طريقنك مهم داعيلرني اطرافنه كوندردمش كنددي لهنه واسع برحركت وجوده كتيرمشدي. اناطولیده نشر ايديلن بو طريقك اساسي، بنم اوم سنك اوكدر. اومدن اوك كبي استفادة ايدرسك، دستوريدر. خريستيان اسلام ديكر برچوق مذهبلره سالك انسانلردن مريدلري بولنان شيخ بدرالدين «خروج عن السطان» له اتهام ايديله رك علامه رازي تليدلرندن حيدر هرايينك فتواسيله سروزده اهدام ايتلمشدر. اخيلرك اساس فكرلريله قرابت كوستره بونظريه لرك منشألري بك قديم زمانلره هاندر. ايرانده اجراي سلطنت ايدن

صفوی خاندانك ابتدای ظهورنده عین اسباب تاریخیه کوزولمشدی . شیخ « صفی الدین اردبیلی » کبی علمی و کرامتلیله مشهور بر ذاتك ، نفوذ معنویسی التندده تقضو ایدن سلطنت قوقولری ، هنوز منزوی بر شیخك « تمورلنك » کبی شدید پادشاهلره الی او پدیدر دیکي صیره لرده بلیرمیکه باشلامشدی . تمورلنك اردبیل شهرنده کی شیخك تکیه سنه کلهرک خیر دعاسنی ایسته مش و شیخ حضرتلری ده رقت وانسانیتندن محاربه لرده طوتمش اولدیفی اسیرلرک آزاد ایدلمسنی شرط قوشمشدی . بوصورتله ازاد اولان اسیرلر شیخ حضرتلرنی بیر طانیوب مشارالیهک مریدلری اولمشلردر . طورونی « شیخ جنید » دخی بویوک بابایی کبی چوق مریده مالکدی « قره قیونلی » دولتک اوچنجی حکمداری « میرزا جهان شاه » جنیدک کثرت مریدانندن اندیشه ایدهرک - مولانا جلال الدین رومینک پدری سلطان العلی نکه ده بلخدن هجرتنه عین اسباب بعض علمایک محاسده سیله حکمدارک شهه سی دهوت ایدلمشدی . مومی الیهی اذربایجاندن چیقارمش اوده « آق قیونلی » حکومتنه التجا ایدهرک حتی اوزون حسنک قیزقنداشنی المشدی . شیخ جنیدک اوغلی شیخ حیدر دخی ینه اوزون حسنک یعنی دایسنک قیزی « عالمشاه » خاتونی المش بوازدواجدن « شاه اسماعیل » [۸۹۲] ده تولد ایلمشدر . شاه اسماعیل (۹۰۵) ده یاننده کی مریدلریله شیروان اوزرینه یوریوب پدرینی قتل ایتمش اولان فرخ یساری طوتوب اولدورمشدر و شیراوانی ضبط ایلمشدر . بلاخره بوتون اذربایجانی الهرق تبریزی کندینه پای تحت اتخاذاشمشدر . عراق هجم ، فارسی ، کرمان ، دیاربکر ، بغداد ، خراسان کبی بویوک شهرلردن مرکب بر اولکه ، کندی نامنه نسبتله دولت صفویه بی تأسیس و شیعیلری ایرانده رسماً اعلان ایتمشدر . عثمانلی تاریخچی افریقا حکومتلرنده ده شیخکلکن شاهلقه ارتقا ایدن برچوق انقلابچی رجال واردر .

اندلس ده برمدت حکومت سورهن مرابطینک اولکیسیده « لمتونه » ملوکیله « موحدینی » ک بانسی « محمد بن تومرونک » ارسنده باشلایان حرب واختلاللرده مشیخت عباسنی سلطنت هصاسنه تبدیل سوداسیله هصیان ایدن « شیخ ابن قیس » ده حکومت قوراندلردن . فاطمیله دولتک اسامی ایسه حمصک سلامه قصبه سنده اقامت ایدن جضر صادق اولادندن اسماعیلیه فرقه سنک رئیس « محمد الحیب » ک افریقایه داعی اولهرق کوندردیکي « ابوعبدالله شیعی » کبی شیطانلری اغفال ایدن بر متشیخک اثر غیرتیه احضار ایدلمشدر : شمالی آفریقا ده نجی اغلب حکمدارلردن ابراهیم بن محمده قارشو هصیان ایدن شیخ ابوعبدالله مریدلردن مرکب آوردوسیله پای تحت اولان « رقاده » بی باصمش و حکمداری فراره مجبور ایتمشدر « محمد الحیب » ک وقتیله امام اولان اوغلی « عبدالله المهدی » بی افریقایه دهوت ایدهرک مهدی موعودک کلهجکی خلقه اعلان ایتدیرمش بوصیراده افریقایه واران عبدالله المهدی رقاده یه یرلشهرک از زمانده شمالی افریقایه استیلا ، شیخ ایله مهدی ارسنده باشلایان رقابت سلطنت نتیجه سی برکیجه شیخ ابوعبدالله مهدی بی بوغدوره رق فاطمیله حکومتک تم طاشنی آتمغه موفق اولمشدر . (ابن خلدون)

ط . ح

